EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

9. oktoober 2008 *

Kohtuasjas C-304/07,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Bundesgerichtshof'i (Saksamaa) 24. mai 2007. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 2. juulil 2007, menetluses

Directmedia Publishing GmbH

versus

Albert-Ludwigs-Universität Freiburg,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees K. Lenaerts (ettekandja), kohtunikud T. von Danwitz, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász ja G. Arestis,

kohtujurist: E. Sharpston,
kohtusekretär: R. Grass,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– Directmedia Publishing GmbH, advokaat C. von Gierke,

– Albert-Ludwigs-Universität Freiburg, advokaadid W. Schmid ja H.-G. Riegger,

– Itaalia valitsus, esindaja: I. M. Braguglia, keda abistas *avvocato dello Stato* F. Arenal,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: H. Krämer ja W. Wils,

olles 10. juuli 2008. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 1996. aasta direktiivi 96/9/EÜ andmebaaside õiguskaitse kohta (EÜT L 77, lk 20; ELT eriväljaanne 13/15, lk 459) artikli 7 lõike 2 punkti a tõlgendamist.

2 See taotlus esitati Directmedia Publishing GmbH (edaspidi „Directmedia") ja Albert-Ludwigs-Universität Freiburgi vahelise kohtuvaidluse raames, mis tekkis nimetatud ülikooli professori U. Knoopi koostatud saksa luuletuste nimekirja põhjal valminud luulekogu turustamise tõttu Directmedia poolt.

Õiguslik raamistik

3 Vastavalt direktiivi 96/9 artikli 1 lõikele 1 käsitleb see direktiiv „ükskõik millises vormis andmebaaside õiguskaitset”.

4 Direktiivi 96/9 tähenduses on andmebaas määratletud selle artikli 1 lõikes 2 kui „süstemaatiliselt või metoodiliselt korrastatud iseseisvate teoste, andmete või muu materjali kogu, mis on individuaalselt kättesaadav elektrooniliste või muude vahendite abil”.

5 Direktiivi 96/9 artikkel 3 kaitseb „sisu valiku või korralduse poolest autori intellektuaalseks loominguks olevaid andmebaase” autoriõigusega.

6 Direktiivi 96/9 artikkel 7, mille pealkiri on „Kaitse objekt”, sätestab *sui generis* õiguse järgmises sõnastuses:

„1. Liikmesriigid sätestavad andmebaasi tegija õiguse keelata andmebaasi kogu sisust või kvantiteedilt või kvaliteedilt olulisest osast väljavõtte tegemist ja/või selle taaskasutamist, kui selle andmebaasi sisu kogumiseks, kontrollimiseks või esitamiseks on tehtud kvalitatiivselt ja/või kvantitatiivselt oluline investeering.

2. Käesolevas peatükis kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) *väljavõtte tegemine* – andmebaasi kogu sisu või selle olulise osa mis tahes viisil või mis tahes vormis ajutine või alaline ülekandmine teise väljendusvormi;

b) *taaskasutamine* – andmebaasi kogu sisu või selle olulise osa kättesaadavaks tegemine üldsusele kas koopiate levitamise, rentimise, sidusliini kaudu edastamise või muul viisil ülekandmise teel. Pärast andmebaasi koopia esmamüüki ühenduses õiguste valdaja poolt või tema nõusolekul lõpeb õigus kontrollida selle koopia edasimüüki ühenduses.

Avalikku laenutamist ei loeta väljavõtte tegemiseks ega taaskasutamiseks.

3. Lõikes 1 sätestatud õiguse võib üle anda, loovutada või anda loa (litsentsi) selle kasutamiseks.

4. Lõikes 1 sätestatud õigust kohaldatakse olenemata sellest, kas vastav andmebaas on autoriõiguse või muude õigustega kaitstav või mitte. Veel kohaldatakse seda olenemata sellest, kas vastava andmebaasi sisu on autoriõiguse või muude õigustega kaitstav või mitte. Andmebaaside kaitsmine lõikes 1 ettenähtud õigusega ei piira nende sisu kohta kehtivaid õigusi.

5. Andmebaasi sisuks olevatest mitteolulistest osadest korduv ja süstemaatiline väljavõtete tegemine ja/või nende taaskasutamine, mis võib viia andmebaasi tavapärase kasutamisega vastuolus olevate tegudeni või kahjustada põhjendamatult andmebaasi tegija seaduslikke huve, ei ole lubatud."

7 Direktiivi 96/9 artikkel 13, mille pealkiri on „Muude õigusnormide kohaldamine", täpsustab, et nimetatud direktiiv ei mõjuta sätteid, mis käsitlevad eriti „konkurentsi piiravat tegevust ja kõlvatut konkurentsi käsitlevaid seadusi".

8 Direktiivi 96/9 artikli 16 lõige 3 sätestab:

„Mitte hiljem kui kolmanda aasta lõpus pärast [1. jaanuari 1998] ja seejärel iga kolme aasta järel esitab komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule ning majandus- ja sotsiaalkomiteele aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta, milles muu hulgas uuritakse liikmesriikide poolt edastatud spetsiifilise teabe alusel eriti *sui generis* õiguse kohaldamist (kaasa arvatud artiklite 8 ja 9 kohaldamist) ja kontrollitakse eriti, kas nimetatud õiguse kohaldamine on viinud turgu valitseva seisundi kuritarvitamisele või muule vaba konkurentsi häirimisele, mis õigustaks asjakohaste meetmete rakendamist, kaasa arvatud sundlitsentside kasutuselevõtt. Komisjon esitab vajadusel ettepanekud käesoleva direktiivi kohandamiseks vastavalt andmebaaside valdkonna arengule."

Põhikohtuasjas vaidluse aluseks olevad asjaolud ja eelotsuse küsimus

9 U. Knoop juhatab Albert-Ludwigs-Universität Freiburgis projekti „Klassikerwortschatz" (Klassikute sõnavara), mille tulemusel avaldati *Freiburger Anthologie* (Freiburgi antoloogia), aastatest 1720–1933 pärit luuletuste kogu.

10 See antoloogia põhineb U. Knoopi koostatud luuleloetelul, mis avaldati internetis pealkirjaga „Die 1 100 wichtigsten Gedichte der deutschen Literatur zwischen 1730 und 1900" (1 100 kõige tähtsamat luuletust saksa kirjanduses aastatel 1730–1900, edaspidi „U. Knoopi koostatud luuleloetelu").

11 Sissejuhatavale selgitusele järgneb luuletuste erinevates antoloogiates mainimise sageduse järjekorras esitatud luuleloetelu, milles on märgitud iga luuletuse autor, pealkiri, avarida ja avaldamisaasta. Selle loetelu aluseks on seega ligikaudu 3000 antoloogia hulgast välja valitud 14 antoloogiat, millele lisati A. Dühmert'i poolt 50 saksakeelse antoloogia põhjal koostatud bibliograafiline kogumik „Von wem ist das Gedicht?" (Kelle kirjutatud on see luuletus?).

12 Nendest teostest, mis sisaldavad ligikaudu 20 000 luuletust, valiti välja need luuletused, mis olid olemas vähemalt kolmes antoloogias või olid vähemalt kolmel korral mainitud A. Dühmerti bibliograafilises kogumikus. Statistilise analüüsi tegemiseks seati luuletuste pealkirjad ja avaread standardkujule ning koostati kõikide pealkirjade loetelu. Tänu bibliograafilistele uurimustöödele tuvastati nii teosed, kus need olid avaldatud, kui ka nende kirjutamise aasta. Selle töö lõpuleviimine võttis aega ligikaudu kaks ja pool aastat ning kogukulud summas 34 900 eurot kandis Albert-Ludwigs-Universität Freiburg.

13 Directmedia turustab 2002. aastal avaldatud CD-ROM-i pealkirjaga „1 000 Gedichte, die jeder haben muss" (1 000 luuletust, mis peaksid olema igaühel). CD-ROM-il olevatest luuletustest 876 on ajavahemikust 1720–1900. Nende hulgast 856 on samuti märgitud U. Knoopi koostatud luuleloetelus.

14 Oma CD-ROM-ile luuletusi valides juhindus Directmedia sellest loetelust. Ta jättis mõned seal loetletud luuletused välja, lisas teisi luuletusi ja uuris iga luuletuse osas hoolikalt U. Knoopi valikut. Luuletuste endi tekstid võttis Directmedia omaenda digitaalsetest materjalidest.

15 Leides, et oma CD-ROM-i levitades rikkus Directmedia U. Knoopi kui kogumiku koostaja autoriõigust ning Albert-Ludwigs-Universität Freiburgi kui „andmebaasi tegija" kaasnevaid õigusi, esitasid viimased Directmedia vastu hagi, nõudes CD-ROM-i levitamise peatamist ja kahju hüvitamist. Samuti nõudsid nad seda, et Directmedia annaks hävitamiseks üle kõik veel tema valduses olevad CD-ROM-i eksemplarid.

16 Esimese astme kohus rahuldas selle hagi. Kuna Directmedia apellatsioonkaebus jäeti rahuldamata, esitas ta Bundesgerichtshofile kassatsioonkaebuse.

17 Nimetatud kaebus jäeti rahuldamata osas, mis puudutas U. Knoopi nõuet Directmedia vastu. Kuna aga andmebaasi tegijat kaitsvad Saksa õigusnormid, mille rikkumisele Albert-Ludwigs-Universität Freiburg tugineb, kujutavad endast direktiivi 96/9 ülevõt-

mise meedet, on eelotsusetaotluse esitanud kohus seisukohal, et Directmedia ja nimetatud ülikooli vahelise kohtuvaidluse lahendus sõltub selle direktiivi artikli 7 lõike 2 punkti a tõlgendusest.

18 Rõhutades, et apellatsioonikohtu tuvastustest tuleneb, et Directmedia juhindus U. Knoopi koostatud luuleloetelust selleks, et valida välja tema CD-ROM-ile kantavad luuletused, et ta uuris U. Knoopi valikut iga kord kriitiliselt ja et lõpuks jättis ta turustatud andmekandjalt välja teatud hulga selles luuleloetelus märgitud luuletusi, lisades sinna teisi luuletusi, tõstatab eelotsusetaotluse esitanud kohus küsimuse, kas andmebaasi sisu kasutamine sellistel asjaoludel kujutab endast „väljavõtte tegemist" direktiivi 96/9 artikli 7 lõike 2 punkti a tähenduses.

19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et direktiivi 96/9 selles sättes sisalduv mõiste „väljavõtte tegemine" määratlus, selle direktiivi mitu põhjendust, 9. novembri 2004. aasta otsuse kohtuasjas C-203/02: The British Horseracing Board jt (EKL 2004, lk I-10415), punktid 43–54, lõigud kohtujurist C. Stix-Hackli ettepanekust 9. novembri 2004. aasta otsusele kohtuasjas C-338/02: Fixtures Marketing (EKL 2004, lk I-10497), *sui generis* õiguse eesmärgi ja eseme üks võimalik käsitlus ning õiguskindluse nõue tunduvad toetavat selle mõiste kitsast tõlgendamist, mille kohaselt lubab see õigus andmebaasi tegijal keelata kogu andmebaasi või selle osa füüsilist ülekandmist ühelt andmekandjalt teisele, kuid mitte selle andmebaasi kasutamist päringute tegemiseks, teabe saamiseks või kriitiliseks hindamiseks, isegi kui see tähendab asjaomase andmebaasi oluliste osade järkjärgulist kopeerimist ja teisele andmekandjale lülitamist.

20 Eelotsusetaotluse esitanud kohus möönab siiski, et *sui generis* õiguse eseme teise käsitluse kohaselt võib väita, et mõiste „väljavõtte tegemine" direktiivi 96/9 artikli 7 lõike 2 punkti a tähenduses hõlmab toiminguid, mis seisnevad pelgalt andmebaasi elementide andmetena ülekandmises.

21 Seda tõlgendamisraskust arvestades otsustas Bundesgerichtshof menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas andmete ülekandmine ([direktiivi 96/9] artikli 7 lõike 1 alusel) kaitstud andmebaasist teise andmebaasi võib endast kujutada ka siis väljavõtte tegemist selle direktiivi artikli 7 lõike 2 punkti a tähenduses, kui see toimub pärast päringuga andmebaasist saadud andmete ükshaaval hindamist või eeldab väljavõtte tegemine selle õigusnormi tähenduses andmete (füüsilist) kopeerimist?"

Eelotsuse küsimus

22 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma küsimusega sisuliselt teada, kas mõiste „väljavõtte tegemine" direktiivi 96/9 artikli 7 lõike 2 punkti a tähenduses hõlmab toimingut, mis seisneb ühe andmebaasi elementide ülekandmises teise andmebaasi pärast esimese andmebaasi visuaalset uurimist ja pärast valiku tegemist toimingu teostaja isikliku hinnangu alusel, või eeldab see hulga elementide füüsilist kopeerimist.

23 Kõigepealt tuleb märkida, et see küsimus põhineb eelotsusetaotluses esitatud eeldusel, et U. Knoopi koostatud luuleloetelu kujutab endast „andmebaasi" direktiivi 96/9 artikli 1 lõike 2 tähenduses.

24 Eelotsusetaotluses on samuti täpsustatud, et Albert-Ludwigs-Universität Freiburgile, kes finantseeris asjaomase loetelu koostamist, laieneb nimetatud direktiivis sätestatud *sui generis* õiguse kaitse, arvestades asjaolu, et selle loetelu sisu kogumiseks, kontrollimiseks ja esitamiseks tehtud investeering kogusummas 34 900 eurot on „oluline" selle direktiivi artikli 7 lõike 1 tähenduses.

25 Selle taustal küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas niisugune toiming, mille Direcmedia põhikohtuasjas tegi, kujutab endast „väljavõtte tegemist" direktiivi 96/9 artikli 7 lõike 2 punkti a tähenduses.

26 Mainitud sättes on väljavõtte tegemise mõiste määratletud kui „andmebaasi kogu sisu või selle olulise osa mis tahes viisil või mis tahes vormis ajutine või alaline ülekandmine teise väljendusvormi".

27 Direktiivi 96/9 artikli 7 lõige 1 jätab andmebaasi tegijale, kes pidi tegema kvantitatiivsest või kvalitatiivsest vaatepunktist olulise investeeringu, õiguse keelata andmebaasi kogu sisust või selle olulisest osast väljavõtte tegemist. Lisaks sellele lubab mainitud artikli 7 lõige 5 andmebaasi tegijal takistada andmebaasi sisuks olevatest mitteolulistest osadest korduvat ja süstemaatilist väljavõtete tegemist, mille kumulatiivne tagajärg oleks ilma andmebaasi koostaja loata andmebaasi taasloomine või vähemalt selle andmebaasi olulise osa taasloomine, ja mis tekitaks andmebaasi tegija investeeringule tõsist kahju, nagu seda tekitaks ka direktiivi artikli 7 lõikes 1 osundatud väljavõtete tegemine (vt eespool viidatud kohtuotsus The British Horseracing Board jt, punktid 86–89).

28 Kuna väljavõtte tegemise mõistet on kasutatud erinevates direktiivi 96/9 artikli 7 sätetes, tuleb seda tõlgendada selle artikli üldises kontekstis (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus The British Horseracing Board jt, punkt 67).

29 Selles suhtes tuleb kõigepealt täpsustada, nagu möönis Directmediagi, et see mõiste ei eelda, et andmebaas või osa andmebaasist, millest kõnealust toimingut sooritatakse, selle tagajärjel algselt andmekandjalt kaoks.

30 Verbi „kopeerima" kasutamine direktiivi 96/9 teatud põhjendustes, nende hulgas eelkõige põhjendustes 7 ja 38, et väljavõtte tegemise mõistet illustreerida, näitab, et ühenduse seadusandja soovis mainitud direktiivi kontekstis anda sellele mõistele tähenduse, et see hõlmab toiminguid, mille tagajärjel andmebaas või osa sellest säilib oma algsel andmekandjal.

31 Järgmiseks tuleb rõhutada, et väljendi „mis tahes viisil või mis tahes vormis" kasutamine direktiivi 96/9 artikli 7 lõike 2 punktis a kinnitab, et ühenduse seadusandja tahtis väljavõtte tegemise mõistele anda laia tähenduse (vt eespool viidatud kohtuotsus The British Horseracing Board jt, punkt 51).

32 Nii nagu seda väitsid Albert-Ludwigs-Universität Freiburg, Itaalia valitsus ja komisjon, toetab väljavõtte tegemise mõiste laia tähendust ühenduse seadusandja eesmärk, mida ta läbi *sui generis* õiguse kehtestamise saavutada tahab.

33 Nagu nähtub eelkõige direktiivi 96/9 põhjendustest 7, 38–42 ja 48, seisneb see eesmärk selles, et isikule, kes otsustas võtta riski teha inim-, tehnilist või rahalist ressurssi puudutav oluline investeering selleks, et koguda, kontrollida või esitada andmebaasi sisu, tagada tema investeeringu hüvitamine, kaitstes teda selle investeeringu tulemuste ilma loata omastamise eest toimingute teel, mis seisnevad kasutaja või konkurendi jaoks eelkõige selle andmebaasi või selle andmebaasi olulise osa taasloomises palju väiksema kuluga, kui see, mida oleks olnud vaja andmebaasi iseseisvaks loomiseks (vt samuti selle kohta 9. novembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-46/02: Fixtures Marketing, EKL 2004, lk I-10365, punkt 35; eespool viidatud kohtuotsus The British Horseracing Board jt, punktid 32, 45, 46 ja 51; eespool viidatud otsus kohtuasjas C-338/02: Fixtures Marketing, punkt 25, ja 9. novembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-444/02: Fixtures Marketing, EKL 2004, lk I-10549, punkt 41).

34 Seda eesmärki silmas pidades tuleb mõistet „väljavõtte tegemine" direktiivi 96/9 artikli 7 tähenduses mõista nii, et see hõlmab kõiki toiminguid, millega ilma loata omastatakse andmebaasi kogu sisu või selle osa (vt eespool viidatud kohtuotsus The British Horseracing Board jt, punktid 51 ja 67).

35 Nagu väitsid Albert-Ludwigs-Universität Freiburg ja komisjon, tuleneb direktiivi 96/9 artikli 7 lõike 2 punkti a enda sõnastusest, et see mõiste ei sõltu kasutatud toimingu viisist ega vormist.

36 Selles suhtes on määravaks kriteeriumiks asjaolu, kas on sooritatud kõnealuse andmebaasi kogu sisu või selle osa „ülekandmine" teisele andmekandjale, mis võib olla samalaadne kui nimetatud andmebaasi andmekandja või ka erinev. Selline ülekandmine eeldab, et andmebaasi kogu sisu või selle osa lülitatakse muule andmekandjale kui algse andmebaasi andmekandja.

37 Nagu rõhutas Itaalia valitsus, ei ole antud kontekstis oluline – kui hinnata seda, kas on toimunud „väljavõtte tegemine" direktiivi 96/9 artikli 7 tähenduses –, et ülekandmine toimub kaitstud andmebaasi sisu tehnilisel kopeerimisprotsessil nagu näiteks elektroonilised, elektromagnetilised või elektro-optilised protsessid või nendega analoogilised protsessid (vt selle kohta direktiivi 96/9 põhjendus 13) või käsitsi teostatavad protsessid. Nagu väitis Albert-Ludwigs-Universität Freiburg, vastab sellise andmebaasi sisu isegi käsitsi teisele andmekandjale kopeerimine väljavõtte tegemise mõistele sama moodi nagu allalaadimine või fotokopeeriminegi.

38 Direktiivi 96/9 põhjendus 14, mille kohaselt „[tuleb] käesoleva direktiivi kohast kaitset […] laiendada ka mitteelektroonilistele andmebaasidele", ja selle direktiivi põhjendus 21, mille kohaselt ei nõua direktiivis ettenähtud kaitse, et andmebaasis sisalduv materjal oleks „füüsiliselt talletatud organiseeritud viisil", toetavad samuti väljavõtte tegemise mõiste sellist tõlgendust, mida ei koorma sarnaselt andmebaasi tõlgendusega formaalsed, tehnilised või füüsilised kriteeriumid.

39 Väljavõtte tegemise mõiste tõlgendamisel direktiivi 96/9 kontekstis on samuti ebaoluline, et kaitstud andmebaasi sisu ülekandmine toob kaasa kõnealuste elementide korralduse, mis on algset andmebaasi iseloomustavast korraldusest erinev. Nagu nähtub direktiivi 96/9 põhjendusest 38, kuulub ilma loata kopeerimine, millega kaasneb kopeeritud andmebaasi sisu ümberkorraldamine, nende tegude hulka, mille eest nimetatud direktiiv andmebaasi tegijat läbi *sui generis* õiguse sätestamise tahab kaitsta.

40 Seega ei saa väita nii, nagu seda tegi Directmedia, et väljavõtte tegemise mõiste alla kuuluvad vaid sellised toimingud, mis seisnevad andmebaasi sisu või sellise andmebaasi osa mehaanilises kopeerimises ilma ümberkorraldusi tegemata, kasutades selleks klassikalist „kopeeri/kleebi" meetodit.

41 Asjaolu, mida Directmedia rõhutas, et kõnealuse kopeerimistoimingu tegija ei kopeeri ühte osa kaitstud andmebaasis sisalduvatest elementidest ja täiendab sellest kopeeritud elemente muudest allikatest pärinevate elementidega, võib äärmisel juhul kinnitada vaid seda, et toiming ei puudutanud selle andmebaasi kogu sisu. Seevastu ei välista see tuvastust, et toimus selle andmebaasi sisu ühe osa ülekandmine teisele andmekandjale.

42 Vastupidi sellele, mida Directmedia veel väitis, ei saa mõistet „väljavõtte tegemine" direktiivi 96/9 artikli 7 tähenduses pealegi piirata toimingutega, millega kantakse üle kaitstud andmebaasi kogu sisu või selle oluline osa.

43 Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 27, tuleneb direktiivi 96/9 artikli 7 lõigete 1 ja 5 koosmõjust, et see mõiste ei sõltu kaitstud andmebaasi sisu ülekandmise ulatusest, sest nende sätete kohaselt kaitseb nimetatud direktiiviga kehtestatud *sui generis* õigus andmebaasi tegijat mitte üksnes selliste väljavõtte tegemises seisnevate toimingute eest, mis puudutavad kogu kaitstud andmebaasi või selle olulist osa, vaid teatud tingimustel ka selliste toimingute eest, mis puudutavad selle sisu mitteolulisi osi (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus The British Horseracing Board jt, punkt 50).

44 Seega ei takista asjaolu, et ülekandmise toiming ei puuduta kaitstud andmebaasis sisalduvate elementide olulist ja struktureeritud kogumit, selle toimingu kuulumist mõiste „väljavõtte tegemine" alla direktiivi 96/9 artikli 7 tähenduses.

45 Sama moodi, nagu seda rõhutas komisjon, on tõsi, et asjaolu, et andmebaasis sisalduvad elemendid kantakse üle teise andmebaasi pärast nende kriitilist hindamist ülekandmist teostava isiku poolt, võib osutuda sobival juhul oluliseks, tegemaks kindlaks, kas sellele teisele andmebaasile võib laieneda mõni direktiiviga 96/9 ette nähtud kaitsetest. See aga ei välista tuvastust, et on toimunud esimese andmebaasi elementide ülekandmine teise andmebaasi.

46 Samuti ei oma „väljavõtte tegemise" olemasolu hindamisel direktiivi 96/9 artikli 7 tähenduses tähtsust ülekandmise eesmärk.

47 Seega on väheoluline, et kõnealuse ülekandmise eesmärk on teise andmebaasi koostamine, olenemata sellest, kas see teine andmebaas on algse andmebaasi konkurent või mitte, ning sellest, kas teise andmebaasi maht on algse andmebaasi mahuga identne või erinev, või kas see toiming on osa muust tegevusest kui andmebaasi loomine, kui ka sellest, kas see tegevus on äriline või mitte (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus The British Horseracing Board jt, punktid 47 ja 48). Nagu tuleneb pealegi direktiivi 96/9 põhjendusest 44, on kaitstud andmebaasi kogu sisu või selle osa ülekandmine, mis on vajalik selle sisu lihtsaks ekraanile kuvamiseks, juba iseenesest väljavõtte tegemine, mille jaoks võib *sui generis* õiguse omanik nõuda loa küsimist.

48 Eelotsusetaotluse esitanud kohus juhib oma eelotsusetaotluses tähelepanu direktiivi 96/9 põhjendusele 38. Osas, milles see põhjendus viitab olukorrale, et andmebaasi sisu võidakse „elektrooniliselt kopeerida ja ümber korraldada", võib see mainitud kohtu arvates toetada väljavõtte tegemise mõiste sellist tõlgendamist, mis piirdub tehniliste kopeerimistoimingutega.

49 Siiski, nagu seda kohtujurist oma ettepaneku punktis 41 märkis, illustreerib kõnealune põhjendus andmebaasi tegija erilist riski, mis seisneb digitaaltehnoloogia üha rohkemas kasutamises. Seda ei saa mõista nii, et *sui generis* õigusega on kaitstud vaid tehnilised kopeerimistoimingud, sest vastasel juhul esiteks ei järgitaks käesoleva kohtuotsuse punktides 29–47 välja toodud erinevaid asjaolusid, mis toetavad direktiivi 96/9 kontekstis väljavõtte tegemise mõiste laia tõlgendust, ja teiseks võetaks selle õiguse eesmärki kahjustades andmebaasi tegijalt ära kaitse selliste väljavõtete tegemise vastu, mis – olgugi et need ei põhine konkreetsel tehnilisel protsessil – siiski kahjustavad andmebaasi tegija huve nii, nagu seda teeb sellisel tehnilisel protsessil põhinev väljavõtte tegemine.

50 Directmedia väitis, et andmebaas ei kujuta endast informatsiooni omamist ja et kui lisada selles andmebaasis sisalduva teabe ülekandmine nende toimingute hulka, mida kaitstud andmebaasi tegija võib oma *sui generis* õiguse alusel keelata, rikuks see esiteks andmebaasi kasutajate seaduslikku õigust teabele juurdepääsule ja teiseks aitaks see kaasa monopolide tekkele või turgu valitseva seisundi kuritarvitamisele andmebaaside tootjate poolt.

51 Osas, mis puudutab esiteks õigust teabele juurdepääsule, tuleb märkida, et *sui generis* õigusega antud kaitse puudutab üksnes väljavõtte tegemist ja/või taaskasutamist direktiivi 96/9 artikli 7 tähenduses. Selline kaitse ei hõlma siiski andmebaasiga tutvumist (eespool viidatud kohtuotsus The British Horseracing Board jt, punkt 54).

52 Loomulikult võib andmebaasi tegija kas reserveerida endale oma andmebaasi kasutamise ainuõiguse või piiritleda nende isikute ringi, kellel on sellele juurdepääs (vt eespool viidatud kohtuotsus The British Horseracing Board jt, punkt 55) või siis allutada juurdepääsu eritingimustele, mis võivad olla näiteks finantsilist laadi.

53 Kui andmebaasi tegija siiski teeb oma andmebaasi sisu üldsusele kättesaadavaks, sõltumata sellest, kas tasu eest või mitte, ei võimalda *sui generis* õigus tal takistada kolmandatel isikutel andmebaasiga tutvumist (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus The British Horseracing Board jt, punkt 55). Nagu nähtub direktiivi 96/9 põhjendusest 44, võib *sui generis* õiguse omanik andmebaasiga tutvumiseks loa küsimist nõuda üksnes siis, kui andmebaasi sisu kuvamine muudab vajalikuks kogu sisu või selle olulise osa alalise või ajutise edastuse teisele andmekandjale.

54 Käesolevas asjas tuleneb eelotsusetaotluses sisalduvast faktiliste asjaolude kirjeldusest, et kuigi Albert-Ludwigs-Universität Freiburg soovib tõepoolest takistada U. Knoopi koostatud luuleloetelus sisalduvate elementide ilma loata ülekandmist, lubab ta siiski kolmandatel isikutel sellega tutvuda. Niisiis pääseb avalikkus luuleloetelusse kogutud informatsioonile ligi ja sellega on lubatud tutvuda.

55 Teiseks, mis puudutab konkurentsi kahjustamise riski, siis direktiivi 96/9 põhjendusest 47 nähtub, et ühenduse seadusandja arvestas murega, mille kohaselt ei tohi *sui generis* õiguse kaitset kasutada viisil, mis hõlbustab turgu valitseva seisundi kuritarvitamist.

56 Direktiivi 96/9 artiklis 13, mis annab normatiivse jõu selle sama direktiivi põhjenduses 47 esitatud seisukohale, et mainitud direktiivi sätted „ei piira […] ühenduse või siseriiklike konkurentsieeskirjade kohaldamist”, on just seetõttu sätestatud, et selle direktiivi sätted ei mõjuta sätteid, mis puudutavad konkurentsi piiravat tegevust ja kõlvatut konkurentsi käsitlevat õigust.

57 Samal toonil kohustab direktiivi 96/9 artikli 16 lõige 3 komisjoni esitama perioodilisi aruandeid selle direktiivi kohaldamise kohta, milles kontrollitakse eriti, kas *sui generis* õiguse kohaldamine on toonud kaasa turgu valitseva seisundi kuritarvitamist või tekitanud vabale konkurentsile muud kahju, mis õigustaks asjakohaste meetmete rakendamist.

58 Selles kontekstis, mida iseloomustab selliste ühenduse õiguse ja siseriikliku õiguse meetmete olemasolu, mille eesmärk on tegeleda võimalike konkurentsieeskirjade rikkumistega nagu näiteks turgu valitseva seisundi kuritarvitamine, ei saa mõistet „väljavõtte tegemine" direktiivi 96/9 artikli 7 tähenduses tõlgendada nii, et see võtab andmebaasi tegijalt ära kaitse toimingute vastu, mis kahjustavad tema õiguspäraseid huve.

59 Põhikohtuasjas on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne – selleks, et tuvastada Albert-Ludwigs-Universität Freiburgi *sui generis* õiguse rikkumine Directmedia poolt – teha oluliste asjaolude kogumit arvestades kindlaks, kas toiming, mida Directmedia U. Knoopi koostatud luuleloetelu põhjal tegi, vastab väljavõtte tegemisele, mis puudutab selle loetelu kvalitatiivselt või kvantitatiivselt olulist osa (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus The British Horseracing Board jt, punktid 69–72) või vastab see sellistele väljavõtete tegemistele mitteolulistest osadest, mis oma korduva ja süstemaatilise laadi tõttu toovad kaasa selle sisu olulise osa taasloomise (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus The British Horseracing Board jt, punktid 73, 87 ja 89).

60 Eelnevaid kaalutlusi arvesse võttes tuleb esitatud küsimusele vastata, et andmete ülekandmine kaitstud andmebaasist teise andmebaasi – pärast esimesest andmebaasist monitorile kuvatud päringuga tutvumist ja sellest saadud andmete ükshaaval hindamist – võib endast kujutada „väljavõtte tegemist" direktiivi 96/9 artikli 7 tähenduses, eeldusel et – selle kontrollimine on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne – see toiming vastab kaitstud andmebaasi sisu kvalitatiivselt või kvantitatiivselt olulise osa ülekandmisele või mitteoluliste osade ülekandmisele, mis oma korduva ja süstemaatilise laadi tõttu toovad kaasa selle sisu olulise osa taasloomise.

Kohtukulud

61 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

Andmete ülekandmine kaitstud andmebaasist teise andmebaasi – pärast esimesest andmebaasist monitorile kuvatud päringuga tutvumist ja sellest saadud andmete ükshaaval hindamist – võib endast kujutada „väljavõtte tegemist" Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 1996. aasta direktiivi 96/9/EÜ andmebaaside õiguskaitse kohta artikli 7 tähenduses, eeldusel et – selle kontrollimine on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne – see toiming vastab kaitstud andmebaasi sisu kvalitatiivselt või kvantitatiivselt olulise osa ülekandmisele või mitteoluliste osade ülekandmisele, mis oma korduva ja süstemaatilise laadi tõttu toovad kaasa selle sisu olulise osa taasloomise.

Allkirjad